

REMISSYTTRANDE

2023-04-12

Dnr: 0119/24

Er referens: S2023/03193

Remissyttrande över Ökad kontroll över tandvårdssektorn (SOU 2023:82)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade utredning på remiss och tillstyrker förslagen. Brå vill framföra följande utifrån vår forskning och vårt metodstödsarbete om välfärdsbrott.

Om tillståndsprövning och juridiska personer

Av Brås rapport om välfärdsbrott mot kommuner och regioner (Brå 2022:1) framgår att vissa möjligheter att utesluta olämpliga aktörer enligt framför allt alkohollagen inte följt med in i den nyare tillståndsprövningen av privata aktörer som tillhandahåller exempelvis hemtjänst och personlig assistans. Studien visar att det var svårare att slå fast att den juridiska personen var olämplig vid hemtjänst och personlig assistans än vid alkoholserving. Det innebär att aktörer kringgick IVO:s mandat att neka tillstånd genom att systematiskt byta ut personer i ägar- och ledningskretsen tills de uppfyllde alla krav. I enstaka fall kunde det till och med ske löpande, även under tillsyn. Detta kunde enligt intervjupersoner i studien vara en grund att neka aktörer alkoholtillstånd, men att samma möjlighet saknades på omsorgsområdet. Det är viktigt att likartade problem inte drabbar tandvården, så att det blir lättare att få tillstånd inom tandvård än vid liknande skyddsvärda områden.

Om oönskade effekter av ny reglering

Brå vill även framföra att de föreslagna åtgärderna riskerar att flytta oseriösa aktörer till den regionalt finansierade tandvården. Såväl utredningen som Brås forskning och metodstöd talar för att regionernas kontroll av tandvården överlag är mer bristfällig än Försäkringskassans. Inte minst har det att göra med att myndigheter typiskt sett oftare och enklare byter information med varandra, än alla regioner. När vi genomförde vår undersökning om välfärdsbrott mot kommuner och regioner (Brå 2022:1) hänvisade flera regioner till Region Stockholms granskning av tandvården (som utredningen hänvisar till på s. 104), och uppgav att de själva inte gjort någon egen granskning ännu. Om kontrollmöjligheterna stärks i det statliga systemet, men inte det regionala riskerar dessa skillnader att förstärkas. Utredningen har, utifrån sitt uppdrag, framför allt beaktat det motsatta, där staten riskerar att få sämre förutsättningar än regionerna att agera (se t.ex. s. 173). För att säkerställa en patientsäker och seriös tandvårdssektor bör kontrollmöjligheter vara lika goda, oavsett finansiär. Att det finns färre olika regelverk att förhålla sig till borde dessutom inte enbart underlätta för regioner och myndigheter, utan även för de privata aktörerna.

Slutligen vill Brå också påpeka att regionerna borde omfattas på samma sätt som kommuner av lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Vi förstår att föreliggande utredning inte haft möjlighet att göra en bredare analys än för tandvården, och att regioner har mycket känsliga uppgifter. Det har de dock gemensamt med exempelvis kommunernas socialtjänster. Att regionerna endast skulle omfattas med avseende på tandvård är för begränsat och riskerar att göra den

lagstiftningen svårare att förstå och tillämpa. Det behövs därför en annan genomlysning om hur regionerna bör ingå i underrättelseskyldigheten, och om de kan vara aktuella för att omfattas även av bidragsbrottslagen.

Detta yttrande avges av generaldirektör Mattias Larsson efter föredragning av biträdande enhetschef Johanna Skinnari. I beredningen har även utredare Henrik Angerbrandt deltagit.